

Këyítfii Pool deb kibín Bu-teeraa Tesaloníkda Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfii fii fëri Pool deb kibín kerceencaa ga teeraa Tesaloník han ki'aasu ga ngë-maada. Pool karee daama, ya yéegallaaba Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesu Kiristaada (Tumeen 17: 1-10). Buwaa daamada gëmussa ga Kiristaanii. Tíkkii ga iñaa maañ yaawúu'caa dëku daamada ekussa buwaa ga kisagoh na Pool ya na fiiliimuncaagari. Iñaaama tahha kon, ba kaañissii kiyuḡ daama.

Kerceancaa daamada daakussa Pool ya na buwaa taabee narida. Ba meycya nari dëkaa, ga wek, kisaandohhi; Pool na biyaabaagari karussa teeraa Beree (Tumeen 17: 10).

Tíkka ga iñaa maañ, Pool wossa Tímotée ki-waaknee kerceancaa ga Tesaloníkda. Tímotée ka'ta ee ga waa ya boyukda, ya wo''a Pool an buwaa lís ki'am ga waasaa. Wayee laakin gaba baa saḡ kilëgëy kibay haffa. Ba abee an diimanaa Yéesu hayis, kon calooba kilëgëy. Bíinoo helcaagaba daléerii ndaga an ba sekin iñaa maañ bi sah bipaamba na bi'eewba kaanin ee bi wati Yéesu hayyii. Iñaaama tahha Pool bínndaba kidaasba. Ya wo''aba ban daa kihayiskii Kiristaanii yah kimanda, na iñaa ya yah kitumi' buwaa gëmin garida. Kon nak ba

jomin kilís ki'am yaakaa' an bes waa hay, ba enan na Ha'mudii bi taa'.

Këyítfii Pool bín kerceencaa ga Tesaloníkda tíidoh anee:

- 1 - Këñdoh (1: 1)
- 2 - Kipeskaa na ngëmaa bu-Tesaloník laakda (1: 2-3: 13)
- 3 - Kipeskaa neɓ Koohda (4: 1-12)
- 4 - Kimilískaa buwaa kaanin na kihayiskaa Yéesu (4: 13-5: 11)
- 5 - Iñcii Pool méeñjoh kinak bu-Tesaloníkda (5: 12-28)

Këñdoh

¹ Mi Pool mi yëri bínndúu këyítfii fii, mi na Sílaas* na Tímotée. Dí bii këñítúu, dú bu-jaangii ga Tesaloník ee bok ki'en wínoo ga Kooh Paamudii na ban ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiida. Kooh barkeelattúu, ya onndúu jam.

Kipeskaa na ngëmaa bu-Tesaloník laakda

² Dí bii gërëm Kooh garúu bééɓpúu besaa en tóoh ee saycaa dí kíim Kooh bééɓ, dí baydohhúu ga ban. ³ Dí bii níindísuk rek ga fikíi Kooh, paamudiigaruu, tumeenciigarúu meyoh ga ngëmɗa, lëgëyii wiméeskí'wii dú enukoh ndaga kiwaa' Yéesu Kiristaa, Ha'mudii garuuda, na ban ga dii dú yëgísin ga yaakaarii dú laak garida. ⁴ Mbokcii, dí ínohin an Kooh waarinndúu ee ya tanukinndúu dú en buuci. ⁵ En ki'ena, ga wii dí yéegallúu Hewhewii

* **1:1** 1: 1 Teekaa Sílaas ga kiLatenj wo'si Sílwanus ee wëri erohu dii.

winéwí'wiida, eeméeríi ga wo'eenciigari kesi, wayee dí taabee ga na doolii Helii yisela'í'yii oneeríida. Ee dí ínoheera híl an íñaá dí wo'ða kayoh. Ga wii dí en narúu dumada, dú hotin ga dum dí madee ga duuycúu ee laaki'tarúu jeriñda. ⁶ Dú nak, dú taabukkaríi, dí na Ha'mudii ga dii dí manda. Ee ga duuy coonu ciméeski', dú tookka wo'eenii Kooh ee dú taamba ga na keeñ wisóosi' waa Helii yisela'í'yii onndúudá. ⁷ Fodaama, buwaa gëmin Yéesu ga gohaa Maseduwaan na waa Akayða abohussarúu buwaa ba mínin kitaabuk, ba mëdírohha kipeskaagaba na kaa garúu. ⁸ En ki'ena, Hewhewii wo' ga loo Ha'mudiida meyoh garúu, wa tassa ga duuy béeb gohaa Maseduwaan na Akay. Ee eembii daama doḡ: ngëmii dú laak ga Koohda síwin daa en béeb. Kon caloo dí wo' dara ga. ⁹ Béeb buwaa baa béesti'koh tookaa dú tookkii ga waa dí hay dëkumgarúu, na daa dú foñ koofcaagarúu, dú aawwa kijaamuk Koohyii yukayohyii en na kipesda. ¹⁰ Ee ban dú bii sek Kowukiigari yah kihayis meyoh asamaanda. Këri en Yéesu, yii Kooh mílisi' ga buwaa kaaninda, ee yëri músalluu ga aylukaa Kooh yah ki'íif ga dook buwiida.

2

Lëgëyaa Pool ga teeraa Tesaloníkda

¹ Mbok kerceencii, dú ga kihaffúu, dú ínohin an hayaa dí hay garúudá enndii sooy.

² Dú ínohin ban an wii dí le'an garúunaa, dí

deß kitíku coonu na kibasu ga teeraa Filiip, wayee Koohyiigaruu onndarii kikaan kiyéegallúu Hewhewii winéwí'wii meyoh garíða ga lebi' wiyaak✧. ³ Iñii dí jangattúuda enndii saboh wala en iñaa lee'tii, ee dí heellii kidúk ken. ⁴ Kooh nak yèrí malakkii bi ya óolukkaríi, e'tarii kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii. Kon dí yéegalohaa, dí wo''ii ga iñaa neß bo'-súusúus, wayee dí wo' ga iñaa neß Kooh, ya yii ya ínohin iñaa ðaakuk ga ðuuy keeñciigaru-uda. ⁵ Dú ínohin dijófi' an dí mosoo kijay ken ga jangatiigarii ee dí mosoo kiheel iñaa dí laakan ga; Kooh sah ínohin an iñii dí tumða júwin; ⁶ ee ennda dú bu-Tesaloník, ennda buwii tesða, dí mosoo kiheel ken ndammíi ga. ⁷ Moona déy, dí míneerarúu kigítín dú tumi'tii iñaa en tooh ndaga dí bi'apotaa' Kiristaanii. Wayee dí tummba ndaᅇ narúu mannda na eemunaa toputu'i liiraa ya laak. ⁸ Kiwaa'kii dí waa'túuda eemmbii rek ga kiyéegallúu Hewhewii winéwí'wii meyoh ga Koohða, wayee dí tookin sah ki'e'túu haffii ndaga dú enee ga ðuuy keeñjii. ⁹ Mbokcii, dú níindísukaa dú hotin ga lègëycaa dí tumeeda na daa dí hídee kisonða. Wekoo nohoo dí enee ga kilègëy en ðanaa dí sodaloo ken ga kitoputu''íi, hídaa daa dí eneerúu kiyéegal Hewhewii winéwí'wiíða tooh. ¹⁰ Dú hotin iñaa dí tumeeda ee Kooh ban hotinndi. Dú bii dú gëmin ga Yéesuda, dí taabee narúu ga iñaa setin, iñaa júwin ee ga iñaa laakoo sík. ¹¹ Dú ínohin ban an

---

✧ 2:2 2: 2 Malkat Tumeen 16: 19-24.

baa en béeb garúu, dí abeeri fodii paamun na towutaagari. ¹² Dí baa onndúu hel, dí baa daassúu ee dí ebilirúu kipes ga iñaa sóosí' keeñaa Kooh, ya yii ya bayyúu ki'aas ga nguuraagari na kibok ga ndamaagarida.

¹³ Inii tah dí íisoo kigërëm Koohda wëri en an, ga wii dú laas ga Wo'eenii Kooh dí yée-galeerúuda, dú dallawa kitook ga keeñjúu. Dú tookkiiwa fodii wo'een bo'-súususúus wayee ga iñaa wa en kayoh-kayohda, fodii wo'eenaa meyoh ga Kooh. Fodaama, wa wii lëgëy ga d'uuycúu, dú bii dú gëmin ga Yéesuda. ¹⁴ En ki'ena, mbokcii, dú taam ga kotcaa buwaa ga jaangucaa Kooh ga gohaa Yúudée ee enu buu Yeesu Kiristaada. Coonucaa yaawúu'caa tíkeebada cëri cii buwiigarúu tikussúu watida. ¹⁵ Yaawúu'caama bëri apee Yeesu, Ha'mudii, ya na seldíga-Koohcaa; ee ba bëri enndii na kihatal ga kipes. Ba tumi Kooh iñaa newoori ee ba sagohin na béeb buwii, ¹⁶ waa ba heeliríi kihoonoh kijangat ga buwaa enussii yaawúu'da Wo'eenii Kooh jomba kimúsalda. Fodaama, ba baatin ga baakaa'caa ba dëki ga kitumda bi matin sëk. Aylukaa Kooh nak méeñjohin kikipuk ga dookba.

Pool waa' kihotis bu-Tesaloník

¹⁷ Mbokcii, dí nak, dí hëgískohin narúu iñaa samin kimaañ, wayee luu enee an dú úsaayoh ga has, enndii ga keeñ. Dí doorukkúu hen bi dí tumin iñaa en tooh kimíndúu kihotis. ¹⁸ Dí waa'ta kon kihayyúu kibaab ee mi Pool, mi ga kihaffoo, mi jéeminka enndii waas kínoo,

enndii waas kanak, wayee Seytaani galukka ga. ¹⁹ En ki'ena, dí bewohan yaakaa' ga ba? Dí bewohan ga ba iña sósí' keeñjii, na neehalaa dí ndamukohan ga fikíi Yéesu, Ha'mudii, binaa ya hayisaa? Enndii dúne? ²⁰ Ahañ kay! Dú béri en iña dí ndamukohan, dú en iña sósí' keeñjii!

3

¹⁻² Kéri tah nak, waa dí ka'ta bi dí mínissii kimúuñ sekeenaama, dí nammba kiwos Tímotée, ya hayyúu kihaltuk, dí, dí tes ga teerii Ateen. Tímotée, ya mbok-kerceen fodiigarí ee ya taabi narii ga lögëyii Kooh en kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Kiristaaniida. Dí wosinndi garúu, en d'anaa ya amdohhúu, ya daassúu ga ngëmumgarúu, ³ doonaa coonucii dú en na kidayda tahoo ngëm ken kiyëngëluk. Dú ga kihaffúu, dú inohin an coonuciima bok ga iña Kooh wa'tuu. ⁴ En ki'ena, wii dí en narúuda, dí wo'eerarúu kumëeñi' an dú hay kihatalu ga kipessuu, ee dú inohin gaka an iñaama yeri laak. ⁵ Kéri tah, waa mi mínsiséerii kimúuñ sekeenaama, mi wossa Tímotée kihaltukkúu ati dú lís kiyégís ga ngëmumgarúu. Ee lak mi niikee Seytaani fítúu bi béeb iña dí dayee ga kijëgítúuda en sooy.

⁶ Diima nak Tímotée meyohin garúu boyukin garí, ee ya haydohdinndii béestí' winéwí' ga loo ngëmumgarúu na loo kiwaarohkum laak ga díkaantirúuda. Ya wo'in an helciigarúu lís kilík garí ee dú warinndii kihot lool fodii dii dí waa'túu kihotisda. ⁷ Kon mbokcii, hídaa ga

coonucii na mesiklaatcii dú dayɗa, dú dëlirin hellii ndaga ngëmum dú laakɗa. ⁸ Diima deɗ, dí mínin ki'íik hëes, waa dú abin bi yëgisiin ga Ha'mudii. ⁹ Dí mínoo Kooh kigërëm garúu bi dooy ndaga ga dii dú hín kisóosi' keeñci-igaríi ga fíkíici, ya yii ya en Koohyiigaruuda. ¹⁰ Wekoo nohoo, dí bii kíim Kooh ga daa dí wëñ kimín, ya onndíi dí mínndúu kihotis ee dí mín kijëgíroh íinii tes ga bi dú wëñ kiyëgís ga ngëmiigarúu ga Yéesuda.

¹¹ Kooh, paamudiigaruu ga kihafci, na Yéesu, Ha'mudiigaruu, ba waayukɗattíi waasii bi dí mín kihay bi garúu. ¹² Ha'mudii onattúu kiwaaroh kiyaak, kidóoyí', yaa en béeb na mooroomci, ka tas ga béeb buwii. Waarohat kon fodii dii dí waa'túuda. ¹³ Fodaama, Yéesu Ha'mudiigaruu baatat dooli keeñciigarúu, en ɗanaa, dú en fiɓo' bisela'í', baa laakanndii sík ga fíkíi Kooh, Paamudiigaruu, bëríinaa ya hayisan taam na buwii en buucida.

4

Kipeskaa neb Koohɗa

¹ Kon nak, mbok-kerceencii, dú hotin garíi daa dú joman kiman bi dú nebloh Kooh. Ee sah dú taabuk ínaama. Dí bii kíimmbúu diima ee dí bii dímalukkúu ga teekii Yéesu Ha'mudii, wëñat kiguu'guuluk ga ínnuma. ² En ki'ena, dú ínohin íncii dí ebillúu kitum ga teekii Yéesu, Ha'mudiida. ³ Íinii Kooh waa'ɗa wërí en an dú sela': Kon abukat ga kifaanuk na baa en béeb. ⁴ Baa en béeb garúu mínat ki'am

hafci*, ya pes ga iñaa sela'in ee tahanndi ki'onu cée'. ⁵ Hanat ki'en neblaat-kumuun jítalli, fodii yiifa'cii, buwaama ínohsoo Koohda. ⁶ Ga loo iñuma, kaa tooñ múk mooroomfu ga betici, fu dúkiri. Dí wo'eerarúuka ee dí bii wo'issúuka an Ha'mudii hayka ki'eldúk ga dook béeb buwaa tumsi iñaama. ⁷ En ki'ena, Kooh bayyiruu ga hafci kitaabuk iñaa moroo kitum, wayee ya bayyuu doonaa dú en buwaa sela'in. ⁸ Béeb baa fu saɲ wo'eenii wiinaa, fu saɲngii wo'een bo'-súusúus wayee fu saɲ wo'eenii Kooh, ya yii ya onndúu Heliigari yisela'í'yiida.

⁹ En ga loo kiwaaroh ga díkaanti mbokkerceenaa, caloo dí bínndúu ga, ndaga Kooh lédírinndúu, dú ga kihaffúu, kiwaaroh yaa en béeb na mooroomci. ¹⁰ Ee kiwaarohkaama kéri dú tíidi ga díkaantirúu na béeb mbokkerceencii ga gohii Maseduwaanda. Kon mbokcii, dí bii daassúu, dú wěñ kibaat kigu-u'guuluk. ¹¹ Ekát keeñjúu ga kipes na jam, aasat ga iñaa en waassúu ee lègèyat dú bay haffúu, fodaa daa dí nakeerúukada. ¹² En danaa, buwii enussii kerceenda hayyúu ki'on cee' ee dú sekoo dara ga ken.

Kimílískaa buwaa kaaninda na kihayiskaa Yéesu

¹³ Mbokcii, dí waa'tii dú tesda dú ínohoo dara ga loo buwaa kaaninda, doonaa keeñjúu leehoo ga iñaama fodii buwii biima laak-

---

* **4:4** 4: 4 Ki'am hafci laakin lóogísohcaa taabuku waas wiliis ga iñaama: «kibeβ beti». Iñaa tahkada, wo'eenii ga kiGerek diifa: «yen», mín kiwaa' kiwo' halaatcaa kanakcaama.

soo yaakaa'da. ¹⁴ Waa d'u gëmin an Yéesu kaanin ee ya mílisiin, d'u gëmat ban an buwaa kaanin na ngëmaagaba ga Yéesuda, Kooch hayba kimílsi', ba taam na Yéesu. ¹⁵ En ki'ena, inii yii yëri dí wo''úu ee dí bewohhi ga inaa Ha'mudii wo': d'u bii, kihayiskii Ha'mudii laakannduu lak d'u bii lís kipesda, d'u dëwírukanndii buwaa kaaninda. ¹⁶ Du hay kikeloh koonaa ka ebiloh yen, d'u keloh koonaa malaaka ga baa kuliyuk ga malaaka-caada, na ríraa mbiwaa Kooch wiyaakwa; ee daama, Ha'mudii ga kihafci hay kiyosukoh asamaan. Fodaama buwii kaanin ee kikaan laakba ga kitaabuk Kiristaaniida bëri dewan kimílis. ¹⁷ Lëehíraa, d'u bii laakannduu lak d'u lís kipesda, d'u hay kibëwíru naba ga dook yaayeelcii, d'u hídohnee na Ha'mudii ga dook. Ee fodaama d'u hay nari ki'en bi taa'. ¹⁸ Kon nak, baa en béeb garúu dëlírat hel mooroomci na wo'eencum cuma.

5

¹ Kon Mbokcii, en inaa aaw ga jamaanaa na wahtaa in'cuma yah kilaakoh'danaa, caloo dí bínndúu ga. ² En ki'ena, dú ga kihaffúu, dú inohin híl an besaa Ha'mudii yah kihayisda betohan fodii dii lok betohi ga wekda. ³ Laakan buwii lak ba baa wo' an: «Du bii ga jam, hel dalin!». Daama, kisaŋku' hay kikipuk waas kíinoo ga dookba, betba fodii dii mesiklaat kimatuk beti betifaa en na lookda. Besaama, ken gaba mínanndii ga kisaan. ⁴ Wayee nak mbokcii, dú enndii ga ñúus bi besaama

mínirúu kibet fodii lok. ⁵ En ki'ena, dú béébpúu, dú bitowu lee'laatii ee dú tíin na noh. Du enndii buwaa bok ga wekii ee dú tíinndii ga ñúus. ⁶ Kon nak, dú hanat kineeh fodii buwii bíino, wayee dú neehat kiwatuk, dú wíisoh. ⁷ Buwii neehida, neehsi na wek ee buwii laalida, laalsi na wek; ⁸ dú nak, dú bii dú bok ga noh tanɗa, dú wíisohat, dú ekuk kúltí-pewiñfi en kigëm na kiwaarohda, dú ekuk ßan baanu-pewiñii en yaakaarii kimúckiida. ⁹ En ki'ena, Kooh waa'tiiruu ki'íif aylukaagari, wayee ya waa' dú laas ga kimúckii, kooroh ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu, ¹⁰ ya yii ya kaani'tuudá doonaa waa dú kaan, waa dú pes, dú bok kipes nari. ¹¹ Kon ßaa en bééß daasat mooroomci ee ßan ßaa en bééß amdoh mooroomci kibaat ngëmaagari fodii dii dú en naka kitum diima deɗda.

Iñcii Pool mēeñjoh kinak bu-Tesaloníkda

¹² DÍ bii kíimmbúu mbokcii, heelukat buwum Ha'mudii tik ga fíkírúu ee ßa yúudirúuda, ßa enukoh lëgëy wiméeski' ga duuycúu; ¹³ onatba cée' wiyaak ee dú waa'ba dijófi' ndaga lëgëyum ßa tumida. Yaa en bééß dëkat na mooroomci ga jam. ¹⁴ Mbokcii, dí nakkúuka: ñarat sagoh-coonucum, daasat buwum laakoo fitda, amdohat buwum laakoo doolida ee dú took kimúuñi' ßaa en bééß. ¹⁵ Watukat ki'ëldúk ga mooroommbúu yibóni'yaa ya tummbúuda. Namat kitaabuk kitum yijófi' besaa en bééß, ennda ga díkaantirúu, ennda ga díkaantirúu na bééß buwii.

¹⁶ Dëkat ga kineb keeñ, ¹⁷ dëkat ga kikiim Kooh, ¹⁸ ee ga iñaá mín ki'en tóoh, gërëmat Kooh. Iñaama yëri Kooh sek garúu ga kipeski-igarúu ga Yéesu Kiristaada. ¹⁹ Kaa tuukirat lëgëyii Helii yisela'í'yii, ²⁰ kaa saganohat wo'eencii sëldíiga-Koohcii, ²¹ namat kimalak-sukoh hen béeb iñaá dú wo'u: iñaá jof gada, dú ammbi, ²² ee úsaayat béeb iñaá bonin.

Taṅkoh

²³ Kooh yii laak jamda, ga kihafci, ya onattúu kisela' kimëti' sëk, ya níirat tóoh garúu: ennda helciigarúu, fítciigarúu, faanciigarúu, doonaa dara laakoo sík gaca, bëríinaa Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu hayisan. ²⁴ Kooh yii bayyúu ga hafcida hay kimëti' iñaama ndaga iñaá ya wo' tóoh ya tummbi.

²⁵ Mbokcii, dú ban, kíimɗattíi Kooh.

²⁶ Këñɗat béeb mbok-kerceencum dumada, dú mígínoh hafcumgarúu fodii buwaa bok eewun na paamun. ²⁷ Ga teekii Ha'mudii, mi dímalukkúu ga iñii yii: jagat këyítfi fii ga fíkíi béeb mbok-kerceencum. ²⁸ Mi yii kíim, Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu barkeellúu!

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 2 Jun 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870